

DECIZIA Nr.614
din 4 octombrie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.215¹ alin.(2) și alin.(5) din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.962 din 28.11.2016

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.215¹ din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Lăcrămioara Mereuță și Marian Moraru în dosarele nr.876/45/2015 și nr.878/45/2015 ale Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și de Cristian Ignat în Dosarul nr.7.224/99/2015 al Tribunalului Iași — Secția penală, care formează obiectul dosarelor Curții Constituționale nr.1.455 D/2015, nr.1.456 D/2015 și nr.1.683 D/2015.

2. Dezbaterile inițiale au avut loc în ședința publică din 21 iunie 2016, în prezența reprezentantului Ministerului Public, fiind consemnate în Încheierea de ședință de la acea dată, când, în temeiul dispozițiilor art.57 și art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 28 iunie 2016, dată la care Curtea Constituțională, în temeiul art.58 alin.(4) din Legea nr.47/1992 și art.56 alin.(3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, a dispus redeschiderea dezbaterilor pentru data de 13 septembrie 2016, cu citarea părților și a Ministerului Public. La data de 13 septembrie 2016, în temeiul art.57 și art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 4 octombrie 2016.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin încheierile din 14 august 2015 și 5 noiembrie 2015, pronunțate în dosarele nr.876/45/2015, nr.878/45/2015 și nr.7.224/99/2015, **Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și Tribunalul Iași — Secția penală au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.215¹ din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Lăcrămioara Mereuță, Marian Moraru și Cristian Ignat în cauze având ca obiect soluționarea unor plângeri formulate împotriva unor ordonanțe de prelungire a măsurii preventive a controlului judiciar.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că, în cazul prelungirii măsurii controlului judiciar, legiuitorul nu a formulat în mod clar termenul în care procurorul poate dispune prin ordonanță prelungirea acestei măsuri și termenul până la care judecătorul de drepturi și libertăți poate soluționa o contestație formulată împotriva prelungirii măsurii controlului judiciar, situație de natură a aduce atingere dreptului la liberă circulație, dreptului la un proces echitabil, dreptului la apărare, precum și egalității în drepturi. Se arată că, în situații similare, privind măsurile preventive, legiuitorul a reglementat un termen de 5 zile anterior expirării măsurii, care are drept scop acordarea unui interval de timp suficient pentru ca propunerea de prelungire a arestării preventive să fie soluționată cu respectarea dreptului la apărare și garantarea libertății individuale a inculpatului arestat, înainte de expirarea duratei măsurii preventive. Se arată, de asemenea, că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, lipsa instituției termenului cauzează abuzul autorității statului față de cetățeni și că detenția sau restrângerea dreptului la circulație este arbitrară atunci când, chiar fiind conformă legislației naționale, există un element de rea-credință din partea autorităților. Se face trimitere, în acest sens, la

hotărârile din 18 noiembrie 1986 și 5 februarie 2003, pronunțate în cauzele *Bozano împotriva Franței* și *Conka împotriva Belgiei*. Se susține că, în prezent, legislația procesual penală națională este lipsită de sancțiuni precum decăderea din exercițiul unui drept, nulitatea actului făcut peste termen și încetarea unei măsuri procesuale temporare, sancțiuni ce reprezintă garanții ale drepturilor fundamentale invocate în susținerea excepției. Se arată că lipsa unui termen de decădere în interiorul căruia să poată fi prelungită măsura controlului judiciar creează o situație de inegalitate între părți, deoarece procurorul dispune de privilegiul alegerii unei date aleatorii, iar inculpatul nu poate beneficia de o apărare efectivă. Se mai arată că lipsa unui astfel de termen din cuprinsul art.215¹ din Codul de procedură penală este de natură a vătămă considerabil dreptul inculpatului de a beneficia de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării, potrivit art.6 paragraful 3 lit.b) din Convenție. Se face trimitere la hotărârile din 24 noiembrie 1993, 13 mai 1980 și 9 octombrie 1979, pronunțate în cauzele *Imbrioscia împotriva Elveției*, *Artico împotriva Italiei* și *Airey împotriva Irlandei*. Totodată, se face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.336 din 30 aprilie 2015, prin care instanța de contencios constituțional a statuat că dispozițiile art.235 alin.(1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care nerespectarea termenului „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive” atrage incidența art.268 alin.(1) din Codul de procedură penală.

5. Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și Tribunalul Iași — Secția penală opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, prevederile art.215¹ din Codul de procedură penală neîncălcând dispozițiile art.16, art.21 alin.(3) și art.24 din Constituție. Se arată că împotriva dispoziției procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar, conform art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, inculpatul poate formula plângere la judecătorul de drepturi și libertăți, având astfel acces la o instanță independentă și imparțială, iar procedura de judecare a plângerii, reglementată la art.213 din Codul de procedură penală, este de natură a-i garanta acestuia respectarea dreptului la apărare, inclusiv prin acordarea timpului și facilităților necesare pregătirii apărării.

6. În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

7. **Guvernul** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât, conform art.213 alin.(1) din Codul de procedură penală și art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, atât luarea măsurii, cât și prelungirea acesteia pot fi supuse controlului judecătorului de drepturi și libertăți, prin formularea unei plângeri împotriva ordonanței procurorului prin care aceste măsuri au fost dispuse. Se arată că, în cadrul acestei proceduri, inculpatul este citat, asistența sa juridică este obligatorie, iar instanța este obligată să îl asculte atunci când este prezent, în acest fel fiindu-i asigurat dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare.

8. **Avocatul Poporului** susține că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. Se arată că prevederile art.215¹ din Codul de procedură penală sunt neconstituționale, întrucât nu reglementează, în mod explicit și sub toate aspectele, procedura de prelungire a măsurii controlului judiciar, neprevăzând un termen de depunere a propunerii de prelungire a măsurii. Se susține că lipsa acestui termen este de natură a contraveni principiului egalității armelor, încălcând totodată dreptul la apărare și egalitatea în fața legii. Se face trimitere la deciziile Curții Constituționale nr.599 din 21 octombrie 2014, nr.641 din 11 noiembrie 2014 și nr.506 din 30 iunie 2015, prin care Curtea a reținut că un aspect important al principiului egalității armelor este și dreptul fiecărei părți de a dispune de posibilități rezonabile de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul sau adversarii săi. Totodată, se face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.336 din 30 aprilie 2015, prin care instanța de contencios constituțional a reținut că termenele trebuie să asigure părților timpul necesar pentru a-și exercita drepturile procesuale și pentru a-și îndeplini obligațiile prevăzute de lege, iar, în cazul măsurilor procesuale, incluzând măsurile preventive, împiedică prelungirea duratei constrângerii peste limita necesară desfășurării normale a procesului penal. Se mai arată că, prin aceeași decizie, Curtea Constituțională a statuat că în cazurile în care propunerea de prelungire a controlului judiciar ar fi depusă chiar înainte de durata expirării măsurii, intervalul de timp rămas până la soluționarea propunerii ar fi insuficient pentru pregătirea unei apărări efective, încălcându-se astfel dispozițiile art.21 și 24 din Constituție.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d)

din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, conform încheierilor de sesizare, dispozițiile art.215¹ din Codul de procedură penală. Din analiza excepției de neconstituționalitate, Curtea reține însă că, în realitate, autorii critică prevederile art.215¹ alin.(2) și alin.(5) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins:

— Art.215¹ alin.(2): *„În cursul urmăririi penale, controlul judiciar poate fi prelungit de către procuror, prin ordonanță, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea măsurii sau au apărut temeiuri noi care să justifice prelungirea acestuia, fiecare prelungire neputând să depășească 60 de zile.”;*

— Art.215¹ alin.(5): *„Împotriva ordonanței procurorului prin care, în condițiile prevăzute la alin.(2) și (3), s-a prelungit măsura controlului judiciar, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, dispozițiile art.213 aplicându-se în mod corespunzător.”*

12. Se susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale ale art.16 referitor la egalitatea în drepturi, art.21 alin.(3) cu privire la dreptul la un proces echitabil, art.24 cu privire la dreptul la apărare și art.124 referitor la îndeplinirea justiției, precum și prevederilor art.6 paragraful 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitor la dreptul la un proces echitabil.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prin Decizia nr.712 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2015, paragrafele 17, 18, 20 și 21, a statuat că, potrivit Codului de procedură penală, intrat în vigoare la 1 februarie 2014, măsurile preventive sunt reținerea, controlul judiciar, controlul judiciar pe cauțiune, arestul la domiciliu și arestarea preventivă [art.202 alin.(4) lit.a)—e)], în cazul controlului judiciar și al controlului judiciar pe cauțiune nefiind reglementate nici termenele și nici durata maximă pentru care aceste măsuri preventive pot fi dispuse. Măsurile preventive sunt măsuri procesuale ce vizează în mod direct fie starea de libertate a suspectului sau a inculpatului, concretizându-se în privarea acestuia de libertate, în cazul reținerii, al arestării preventive și al arestului la domiciliu (clasificate astfel ca fiind măsuri preventive privative de libertate), fie alte drepturi sau libertăți fundamentale, în cazul controlului judiciar și în cel al controlului judiciar pe cauțiune (clasificate ca fiind măsuri preventive neprivative de libertate). Măsura controlului judiciar, ca măsură preventivă neprivativă de libertate, poate fi luată de către procuror, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată față de inculpat, dacă există probe sau indicii temeinice din care să rezulte suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune și dacă măsura este necesară în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni.

14. Prin aceeași decizie Curtea a reținut că, potrivit art.215 alin.(1) din Codul de procedură penală, controlul judiciar presupune respectarea de către inculpat a următoarelor obligații: a) să se prezinte la organul de urmărire penală, la judecătorul de cameră preliminară sau la instanța de judecată ori de câte ori este chemat; b) să informeze de îndată organul judiciar care a dispus măsura sau în fața căruia se află cauza cu privire la schimbarea locuinței; și c) să se prezinte la organul de poliție desemnat cu supravegherea sa de către organul judiciar care a dispus măsura, conform programului de supraveghere întocmit de organul de poliție sau ori de câte ori este chemat. La acestea, potrivit alin.(2) al aceluiași articol, pot fi adăugate, de către organul judiciar care a dispus măsura controlului judiciar, una sau mai multe dintre următoarele obligații: a) să nu depășească o anumită limită teritorială, fixată de organul judiciar, decât cu încuviințarea prealabilă a acestuia; b) să nu se deplaseze în locuri anume stabilite de organul judiciar sau să se deplaseze doar în locurile stabilite de acesta; c) să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere; d) să nu revină în locuința familiei, să nu se apropie de persoana vătămată sau de membrii familiei acesteia, de alți participanți la comiterea infracțiunii, de martori ori experți sau de alte persoane anume desemnate de organul judiciar și să nu comunice cu acestea direct sau indirect, pe nicio cale; e) să nu exercite profesia, meseria sau să nu desfășoare activitatea în exercitarea căreia a săvârșit fapta; f) să comunice periodic informații relevante despre mijloacele sale de existență; g) să se supună unor măsuri de control, îngrijire sau tratament medical, în special în scopul dezintoxicării; h) să nu participe la manifestări sportive sau culturale ori la alte adunări publice; i) să nu conducă vehicule anume stabilite de organul judiciar; j) să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte arme; și k) să nu emită cecuri.

15. Tot prin Decizia nr.712 din 4 decembrie 2014, analizând din punct de vedere constituțional natura măsurilor preventive, Curtea a constatat că acestea constituie ingerințe în dreptul fundamental al libertății individuale, prevăzut de art.23 din Constituție și că măsura controlului judiciar reprezintă, de asemenea, o măsură intruzivă ce poate afecta și alte drepturi și libertăți fundamentale, respectiv libera circulație [art.215 alin.(2) lit.a), b) din Codul de procedură penală], viața intimă, familială și privată

[art.215 alin.(1) lit.b) și alin.(2) lit.c), d), f), g) din Codul de procedură penală], libertatea întrunirilor [art.215 alin.(2) lit.h) din Codul de procedură penală], munca și protecția socială a muncii [art.215 alin.(2) lit.e) din Codul de procedură penală], și libertatea economică [art.215 alin.(2) lit.k) din Codul de procedură penală], reglementate la art.25, art.26, art.39, art.41, și, respectiv, art.45 din Constituție.

16. Curtea a reținut că drepturile fundamentale anterior enumerate nu sunt absolute prin natura lor, ele putând fi supuse unor limitări rezonabile printr-o reglementare etatică.

17. Totodată, prin Decizia nr.336 din 30 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.342 din 19 mai 2015, paragraful 18, Curtea a statuat că procesul penal implică desfășurarea unei activități compuse dintr-o succesiune de acte reglementate de legea de procedură penală, activitate care impune ca, în disciplinarea actelor procesuale și procedurale, să se țină seama și de elementul timp. De aceea, printre condițiile cerute de lege pentru ca un act procesual sau procedural să fie valabil se numără și condiția privitoare la timpul în care acesta trebuie să fie realizat. Astfel, intervalul de timp înăuntrul căruia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități sau acte în cadrul procesului penal trebuie fixat astfel încât procesul să păstreze în desfășurarea sa un ritm accelerat, fără însă să se împiedice aflarea adevărului sau respectarea drepturilor părților. Așadar, stabilirea unor termene pentru desfășurarea procesului penal are în vedere două obiective: pe de o parte, desfășurarea procesului penal într-un termen rezonabil, nelăsându-le organelor judiciare și părților libertatea de a acționa când vor și pe orice durată de timp, iar, pe de altă parte, termenele trebuie să asigure părților timpul necesar pentru a-și exercita drepturile procesuale și pentru a-și îndeplini obligațiile prevăzute de lege, iar în cazul particular al măsurilor procesuale, incluzând măsurile preventive, împiedică prelungirea duratei constrângerii peste limita necesară desfășurării normale a procesului penal.

18. De asemenea, la paragraful 44 din aceeași decizie, Curtea a reținut faptul că, în vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți privind măsurile privative sau restrictive de drepturi [art.94 alin.(7) din Codul de procedură penală]. Aceasta este o veritabilă excepție de la posibilitatea procurorului de a restricționa motivat consultarea dosarului, dreptul de a avea un acces efectiv la documentele din dosarul de urmărire penală, în procedura de control al legalității măsurilor preventive, fiind reținut și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în vederea asigurării egalității de arme, în Hotărârea din 20 februarie 2014, pronunțată în Cauza *Ovsjannikov împotriva Estoniei*, paragraful 72, și în Hotărârea din 1 decembrie 2009, pronunțată în Cauza *Irinel Popa și alții împotriva României*, paragraful 45.

19. Având în vedere aceste considerente, Curtea reține că măsura controlului judiciar este o măsură preventivă care, chiar dacă se execută în stare de libertate, limitează atât libertatea individuală a inculpatului, cât și exercitarea celorlalte drepturi fundamentale reținute de Curtea Constituțională în cuprinsul Deciziei nr.712 din 4 decembrie 2014, respectiv libera circulație, viața intimă, familială și privată, libertatea întrunirilor, munca și protecția socială a muncii și libertatea economică, reglementate la art.25, art.26, art.39, art.41 și, respectiv, art.45 din Constituție, limitări determinate de impunerea în sarcina inculpatului a obligațiilor prevăzute la art.215 alin.(1) din Codul de procedură penală și a unora sau a tuturor obligațiilor prevăzute la art.215 alin.(2) din Codul de procedură penală.

20. Așa fiind, prelungirea acestei măsuri obligă la asigurarea garanțiilor procesuale specifice dreptului la apărare. Având în vedere conținutul acestui drept și importanța asigurării lui cu prilejul dispunerii și al prelungirii măsurilor preventive în cursul urmăririi penale, exhaustiv analizate de către Curtea Constituțională prin Decizia nr.336 din 30 aprilie 2015, ale cărei considerente sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în privința măsurii controlului judiciar, Curtea constată că acesta presupune nu doar reglementarea dreptului inculpatului de a fi prezent și asistat de un avocat în momentul verificării de către procuror a menținerii temeiurilor care au determinat luarea măsurii anterior referite sau a apariției unor temeuri noi care să justifice prelungirea acestei măsuri, ci și dreptul inculpatului de a fi audiat înaintea acestei prelungiri.

21. De asemenea, Curtea reține că o procedură similară este reglementată, prin dispozițiile art.212 din Codul de procedură penală, în privința luării măsurii controlului judiciar de către procuror. Conform alin.(1) al art.212 din Codul de procedură penală, în vederea luării măsurii anterior referite, procurorul dispune citarea inculpatului aflat în stare de libertate sau aducerea inculpatului aflat în stare de reținere, potrivit alin.(2) al aceluiași art.212, inculpatului prezent i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele luării măsurii controlului judiciar, iar, conform alineatului imediat subsecvent, măsura controlului judiciar poate fi luată numai după audierea inculpatului, în prezența avocatului ales ori numit din oficiu, cu aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art.209 alin.(6)—(9) din Codul de procedură penală. Or, prelungirea de către procuror a măsurii controlului judiciar, atunci când se mențin temeiurile care au determinat luarea ei și, cu atât mai mult, în cazul apariției unor temeuri noi, este, din perspectiva efectelor avute asupra inculpatului, similară luării unei noi măsuri a controlului judiciar. Prin urmare, aceasta nu poate fi făcută decât cu

respectarea procedurii și cu asigurarea garanțiilor procesuale prevăzute la art.212 alin.(1) și (3) din Codul de procedură penală.

22. Mai mult, în vederea asigurării acelorași garanții, legiuitorul a prevăzut, la art.215 alin.(8) din Codul de procedură penală, referitor la conținutul controlului judiciar, că impunerea unor noi obligații pentru inculpat sau înlocuirea ori încetarea celor dispuse inițial se poate face, prin ordonanță, după ascultarea acestuia.

23. Pentru aceste motive, Curtea constată că, în vederea asigurării dreptului la apărare, prelungirea măsurii controlului judiciar, conform art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală, se impune a fi făcută cu aplicarea procedurii prevăzute de art.212 alin.(1) și (3) din Codul de procedură penală pentru dispunerea acestei măsuri.

24. De asemenea, Curtea reține că dispoziția prevăzută la art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, conform căreia împotriva ordonanței procurorului prin care, în condițiile prevăzute la alin.(2) și (3) ale aceluiași art.215¹, s-a prelungit măsura controlului judiciar, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, cu aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art.213 din Codul de procedură penală, nu este de natură a acoperi viciul de neconstituționalitate anterior referit, întrucât reglementează un drept procesual ce poate fi exercitat doar ulterior momentului prelungirii de către procuror a măsurii controlului judiciar. Or, o astfel de garanție procesuală nu poate acoperi lipsa asigurării dreptului la apărare în momentul procesual al prelungirii acestei măsuri.

25. Având în vedere aceste argumente, Curtea constată că prevederile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar se realizează cu aplicarea procedurii prevăzute la art.212 alin.(1) și alin.(3) din Codul de procedură penală referitoare la luarea măsurii controlului judiciar.

26. Pentru motivele mai sus invocate, Curtea constată că, numai în condițiile mai sus arătate, **dispozițiile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală respectă prevederile art.23 alin.(1) din Constituție referitoare la libertatea individuală, dar și dispozițiile constituționale ale art.25, art.26, art.39, art.41 și, respectiv, art.45** (a se vedea Decizia nr.712 din 4 decembrie 2015, paragrafele 20 și 26).

27. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate referitoare la lipsa unui termen legal în care judecătorul de drepturi și libertăți să fie obligat să soluționeze plângerea formulată împotriva ordonanței procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar, Curtea constată că lipsa acestui termen nu este de natură a încălca dispozițiile constituționale invocate de autorii excepției.

28. În acest sens, având în vedere dispozițiile art.215¹ alin.(5) coroborate cu cele ale art.213 alin.(1) din Codul de procedură penală, Curtea reține că legiuitorul a prevăzut, drept termen în care inculpatul poate formula plângere împotriva ordonanței de procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar, un termen procedural de decădere, scurt, de 48 de ore. De asemenea, Curtea constată că, potrivit art.215¹ alin.(5) coroborate cu cele ale art.213 alin.(3) din același cod, judecătorul de drepturi și libertăți căruia îi revine competența de a soluționa plângerea astfel formulată poate dispune asupra măsurii prelungirii controlului judiciar, conform art.213 alin.(3) anterior menționat, chiar în lipsa prezentării inculpatului, acesta pronunțând, în soluționarea plângerii formulate conform art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, o încheiere definitivă, astfel cum prevăd dispozițiile alin.(6) ale aceluiași art.213. În fine, tot un termen procedural de 48 de ore este reglementat la art.213 alin.(7) din Codul de procedură penală, termen în interiorul căruia judecătorul de drepturi și libertăți trebuie să restituie procurorului dosarul cauzei.

29. Interpretând sistematic dispozițiile procesual-penale mai sus arătate, Curtea constată că reglementarea, în cuprinsul alineatului subsecvent celui cu privire la termenul de decădere, de 48 de ore, prevăzut pentru formularea plângerii împotriva măsurii procurorului de prelungire a controlului judiciar, din structura art.213 din Codul de procedură penală, a obligației judecătorului de drepturi și libertăți sesizat de a stabili, în camera de consiliu, termenul de soluționare a plângerii promovate conform art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, echivalează cu impunerea condiției celerității stabilirii acestui termen. Curtea reține că termenul scurt în care este introdusă plângerea impune judecătorului cauzei fixarea unui termen similar pentru judecarea acesteia [a se vedea *mutatis mutandis* termenul de recurs, de 48 de ore de la pronunțarea hotărârii, prevăzut la art.29 alin.(5) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale]. Prin urmare, Curtea reține că, din ansamblul reglementării analizate, se deduce obligația judecătorului de drepturi și libertăți de a stabili, în vederea analizei plângerii promovate împotriva ordonanței procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar, un termen cât mai scurt, de natură a asigura soluționarea acesteia în mod eficient. Curtea reține, totodată, că orice cale de atac trebuie să fie eficientă, cerință constituțională ce se impune a fi garantată și prin fixarea termenelor în cursul procesului penal. Așa fiind, legiuitorul are obligația pozitivă de a asigura un cadru legislativ apt de a permite judecătorului cauzei să se pronunțe asupra

plângerii formulate, conform art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, la un moment temporal cât mai apropiat de cel al dispunerii prelungirii măsurii controlului judiciar.

30. Pentru aceste motive, Curtea constată că prevederile art.215¹ alin.(5) raportate la cele ale art.213 din Codul de procedură penală nu încalcă dreptul la un proces echitabil, în componenta acestuia referitoare la dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, prevăzut la art.21 alin.(3) din Constituție și art.6 din Convenție, și nici dreptul la apărare, reglementat la art.24 din Legea fundamentală.

31. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi în privința excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală și cu unanimitate de voturi în privința excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Lăcrămioara Mereuță și Marian Moraru în dosarele nr.876/45/2015 și nr.878/45/2015 ale Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și de Cristian Ignat în Dosarul nr.7.224/99/2015 al Tribunalului Iași — Secția penală și constată că dispozițiile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar se face cu aplicarea prevederilor art.212 alin.(1) și alin.(3) din Codul de procedură penală.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceiași autori, în aceleași dosare, ale aceluiași instanțe de judecată și constată că dispozițiile art.215¹ alin.(5) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și Tribunalului Iași — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 octombrie 2016.

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu decizia, adoptată cu majoritate de voturi, de admitere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală, considerăm că excepția se impunea a fi respinsă ca neîntemeiată, pentru următoarele considerente:

1. **Excepția a fost ridicată** de inculpații Mereuță Lăcrămioara, Moraru Marian și Ignat Cristian în dosarele nr.876/45/2015, nr.878/45/2015 și nr.7.224/99/2015 ale Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și, respectiv Tribunalului Iași — Secția penală, având ca obiect plângeri formulate de aceștia împotriva unor ordonanțe ale procurorului de prelungire a controlului judiciar.

2. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins:

„În cursul urmăririi penale, controlul judiciar poate fi prelungit de către procuror, prin ordonanță, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea măsurii sau au apărut temeiuri noi care să justifice prelungirea acestuia, fiecare prelungire neputând să depășească 60 de zile”.

3. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorii au arătat că dispozițiile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală încalcă prevederile constituționale ale art.21 alin.(3) cu privire la dreptul la un proces echitabil, art.24 cu privire la dreptul la apărare și art.124 referitor la înfăptuirea justiției, precum și prevederile art.6 paragraful 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale referitor la dreptul la un proces echitabil, întrucât nu stabilesc procedura pe care procurorul trebuie să o urmeze pentru a putea dispune prelungirea controlului judiciar. De asemenea, în opinia autorului excepției lacuna legii favorizează arbitrariul în deciziile organului de urmărire penală și creează premisele încălcării dreptului la apărare și dreptului la un proces echitabil, permițând procurorului să dispună prelungirea controlului judiciar fără audierea inculpatului, situație în care acesta ar fi privat de posibilitatea realizării unei apărări efective.

4. În opinia adoptată cu majoritate de voturi s-a susținut că dispozițiile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar se face cu aplicarea prevederilor art.212 alin.(1) și alin.(3) teza I din Codul de procedură penală, respectiv controlul judiciar poate fi prelungit de către procuror numai dacă se urmează aceeași procedură prevăzută de lege la luarea măsurii preventive a controlului judiciar, mai exact după citarea inculpatului aflat în stare de libertate sau aducerea inculpatului aflat în stare de reținere și numai după audierea acestuia.

5. Considerăm că **excepția de neconstituționalitate s-ar fi impus a fi respinsă ca neîntemeiată**, pentru următoarele argumente:

6. Prevederile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală reglementează posibilitatea dispunerii de către procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, a prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar, fără ca acesta să fie obligat să îl cheme pe inculpat în vederea **audierii**.

7. Analizând prevederile art.202 alin.(4) coroborate cu art.203 alin.(2) din Codul de procedură penală, se constată că **măsura controlului judiciar este o măsură preventivă mai puțin intruzivă în exercițiul drepturilor și libertăților fundamentale**, care se impune pentru desfășurarea în bune condiții a instrucției penale, iar legea procesual penală reglementează cazurile și condițiile în care ea este aplicabilă, în acord cu dispozițiile art.25 alin.(1) teza a doua din Legea fundamentală, fără a aduce atingere existenței dreptului la liberă circulație.

8. Examinând expunerea de motive a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, constatăm că, în această materie, legiuitorul a urmărit să dea eficiență explicită principiului proporționalității oricărei măsuri preventive cu gravitatea acuzației aduse unei persoane, precum și principiului necesității unei astfel de măsuri pentru realizarea scopului legitim urmărit prin dispunerea ei. Aceleași rațiuni se regăsesc și în expunerea de motive a Legii nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale.

9. Potrivit art.285 alin.(2) din Codul de procedură penală, **faza urmăririi penale**, spre deosebire de faza de judecată, nu se caracterizează prin publicitate, caracterul nepublic al fazei de urmărire penală fiind impus cel puțin pentru două motive: faptul că după sesizarea organelor de urmărire penală publicitatea ar putea influența negativ realizarea obiectivelor prevăzute de art.285 din Codul de procedură penală, iar, pe de altă parte, multe activități nu se pot realiza în condiții de publicitate. **În această fază procesuală** se desfășoară activități precum **strângerea probelor** în vederea stabilirii vinovăției/nevinovăției suspectului/inculpatului, **conservarea unor probe** care să ajute la aflarea adevărului, **dejucarea unor planuri de denaturare sau ascundere a probelor** pentru sustragerea de la răspunderea penală, **luarea măsurilor preventive** ș.a., activități care ar fi mult îngreunate, iar unele chiar imposibil de realizat, dacă persoanele cu interes direct în cauză și nu numai acestea ar cunoaște în amănunt întreaga strategie de cercetare a organelor de urmărire penală sau ar lua cunoștință de întregul material probator înainte de terminarea urmăririi penale.

10. Totodată, prin modul de reglementare a acestei faze procesuale, legiuitorul a urmărit să răspundă cerințelor actuale de accelerare și simplificare a procedurilor penale și de stabilire a unui echilibru corespunzător între eficiența acestora și respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

11. Potrivit dispozițiilor art.212 din Codul de procedură penală, în cursul urmăririi penale **procurorul poate lua măsura controlului judiciar:**

— numai după ce a dispus citarea inculpatului aflat în stare de libertate sau aducerea celui reținut;

— numai după ce inculpatului prezent i s-au adus la cunoștință, de îndată, infracțiunea de care este suspectat și motivele care justifică luarea măsurii;

— și, în sfârșit, numai după **audierea inculpatului**.

12. Este de observat că, **în acest moment procesual**, inculpatul este audiat, procedură care oferă acestuia posibilitatea de a-și expune propriul punct de vedere asupra infracțiunii de care este suspectat și asupra motivelor invocate de procuror în luarea măsurii preventive. **Acest fapt este de natură a da eficiență dreptului la apărare prin declarația pe care inculpatul o dă în fața organelor judiciare.**

13. Sub acest aspect, în Codul de procedură penală, Partea generală, mai exact în titlul V, capitolul I care vizează „*Măsurile preventive*”, legiuitorul operează cu două noțiuni distincte, care nu se suprapun, și anume „**audiere**”, respectiv „**ascultare**” (a inculpatului). Or, în acord cu art.37 alin.(1) din Legea

nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, potrivit căruia „*În limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni*”, legiuitorul a folosit termeni diferiți tocmai pentru a indica faptul că se referă la operațiuni procedurale distincte. Astfel, în Partea generală a Codului de procedură penală, în titlul IV, capitolul II, secțiunea a 2-a, legiuitorul reglementează în mod distinct „*Audierea suspectului sau a inculpatului*” în dispozițiile art.107—110. Din examinarea acestor dispoziții legale rezultă că prin intermediul „*audierii*” este obținută declarația inculpatului, ca mijloc de probă, procedeul constând în cunoașterea datelor personale ale suspectului sau inculpatului, respectiv a celor menționate în art.107 din Codul de procedură penală (date referitoare la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, codul numeric personal, numele și prenumele părinților, cetățenia, starea civilă, situația militară, studiile, profesia ori ocupația, locul de muncă, domiciliul și adresa unde locuiește efectiv și adresa la care dorește să îi fie comunicate actele de procedură, antecedentele penale sau dacă împotriva sa se desfășoară un alt proces penal, dacă solicită un interpret în cazul în care nu vorbește sau nu înțelege limba română ori nu se poate exprima), precum și a oricăror alte date pentru stabilirea situației sale personale. Totodată, suspectului sau inculpatului i se aduc la cunoștință drepturile și obligațiile stabilite de art.108 alin.(2) din Codul de procedură penală, fapta prevăzută de legea penală pentru săvârșirea căreia este suspectat sau pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și încadrarea juridică a acesteia fiind lăsat să declare tot ce dorește referitor la acestea. Dispoziții similare ce vizează audierea inculpatului cu ocazia luării unei măsuri preventive se regăsesc în Codul de procedură penală în art.209 alin.(5) care prevăd că „măsura reținerii poate fi luată numai după audierea suspectului sau inculpatului”, art.212 alin.(3) care fac referire la „audierea” inculpatului de către procuror la momentul la care se ia față de inculpat măsura preventivă a controlului judiciar, art.225 alin.(7) care reglementează cu privire la „audierea” inculpatului de către judecătorul de drepturi și libertăți cu ocazia soluționării propunerii de arestare preventivă și art.219 alin.(5) care face, de asemenea, trimitere la „audierea” inculpatului de către judecătorul de drepturi și libertăți cu ocazia soluționării propunerii de arestare la domiciliu a inculpatului.

14. În ceea ce privește „*ascultarea*”, aceasta reprezintă un segment din cadrul „*audierii*” în care inculpatul relatează în mod liber sau prin răspunsuri la întrebări ori își exprimă personal punctul de vedere în legătură cu măsurile preventive. Dispoziții similare regăsim în Codul de procedură penală în art.213 alin.(4) care fac referire la „ascultarea” inculpatului de către judecătorul de drepturi și libertăți în soluționarea plângerii formulate împotriva ordonanței procurorului de luare a măsurii controlului judiciar și în art.242 alin.(8) referitoare la revocarea măsurilor preventive și înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă, legiuitorul făcând referire la „ascultarea” inculpatului.

15. Prin urmare, în cazul măsurilor preventive, **legiuitorul a instituit regula potrivit căreia la luarea lor inculpatul trebuie „audiat”**, obținându-se astfel o declarație ce constituie mijloc de probă și numai în anumite cazuri nu mai este necesară audierea acestuia, ci doar „ascultarea” sa pentru a-și argumenta punctul de vedere asupra măsurii preventive. **Această diferență se explică prin aceea că, în situațiile în care inculpatul este doar ascultat, el a făcut deja obiectul unei audieri** în care a luat cunoștință de calitatea sa procesuală, despre drepturile și obligațiile sale și în care i-au fost consemnate în declarație apărările de fond, astfel încât, pentru stabilirea unui echilibru corespunzător între cerințele pentru o procedură eficientă și protejarea drepturilor procedurale elementare și a drepturilor fundamentale ale omului, **nu mai este necesară parcurgerea din nou a întregii proceduri a audierii pentru garantarea dreptului la apărare. O astfel de procedură este menită să dea eficiență tuturor garanțiilor procesuale ce țin de echitatea unei proceduri penale și de respectarea dreptului la apărare.**

16. **Din cele expuse rezultă că, în situația în care procurorul constată că se impune prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar, nu mai este obligat să urmeze o procedură identică cu cea aplicabilă în cazul luării măsurii.** Acest fapt nu este de natură a nesocoti dispozițiile constituționale ale art.24 referitor la dreptul la apărare, deoarece inculpatul a fost *audiat* cu prilejul luării măsurii, atât cu privire la infracțiunea pentru care este cercetat, cât și cu privire la motivele care au determinat dispunerea ei, ocazie cu care a avut posibilitatea de a-și formula apărări.

17. Or, legiuitorul pentru eficientizarea procedurilor nu a mai considerat necesară dispunerea de către procuror a unei noi a audieri a inculpatului, la momentul prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar, întrucât acesta avea deja cunoștință și își formulase apărări — în raport cu infracțiunea de care era suspectat și cu privire la motivele invocate de procuror — încă de la momentul dispunerii măsurii preventive a controlului judiciar.

18. De asemenea, potrivit prevederilor art.215¹ alin.(4) și (5) din Codul de procedură penală, ordonanța procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar se comunică în aceeași zi inculpatului, care, în acord cu art.24 din Legea fundamentală, își poate exercita dreptul la apărare, **formulând plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.** O astfel de procedură este menită să dea eficiență dreptului la un proces

echitabil, câtă vreme nemulțumirea inculpatului referitoare la prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar — fundamentată pe temeiurile inițiale sau și pe unele nou-apărute — poate fi supusă analizei în fața unei instanțe independente și imparțiale, în condiții de contradictorialitate și oralitate, respectiv judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, dispozițiile art.213 aplicându-se în mod corespunzător, sens în care inculpatul este **ascultat** cu privire la motivele care au justificat prelungirea. Mai mult, în soluționarea plângerii formulate împotriva ordonanței procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar, judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune fie respingerea plângerii, fie admiterea ei și revocarea măsurii preventive, dacă au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează instituția prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar.

19. Această procedură este de natură să garanteze inculpatului dreptul la apărare, dându-i posibilitatea ascultării în fața judecătorului de drepturi și libertăți și de a da explicații asupra aspectelor pe care acest for judiciar le consideră relevante în raport cu măsura preventivă a controlului judiciar prelungită de procuror.

20. În acest sens constatăm că, potrivit art.215¹ alin.(2) și (4) din Codul de procedură penală, inculpatul beneficiază de timpul și facilitățile necesare unei apărări eficiente, deoarece procurorul este obligat să dispună prelungirea măsurii controlului judiciar înaintea expirării duratei pentru care a fost luată și, evident, să comunice inculpatului, în aceeași zi, ordonanța emisă. Că așa stau lucrurile o dovedește însăși situația de fapt din cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate. Astfel, în Dosarul Curții Constituționale nr.1.455D/2015 (respectiv Dosarul nr.876/45/2015 al Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori), măsura controlului judiciar s-a dispus de la data de 15 iunie 2015 până la data de 13 august 2015 inclusiv, iar ordonanța de prelungire a fost emisă anterior expirării măsurii, respectiv la data de 10 august 2015 cu începere de la 14 august 2015 până la data de 13 octombrie 2015 inclusiv, judecătorul de drepturi și libertăți pronunțându-se asupra plângerii prin Încheierea din 15 august 2015. Aceeași situație este și în Dosarul Curții Constituționale nr.1.456D/2015 (respectiv Dosarul nr.878/45/2015 al Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori). În Dosarul Curții Constituționale nr.1.683D/2015 (respectiv Dosarul nr.7.224/99/2015 al Tribunalului Iași — Secția penală) măsura controlului judiciar s-a dispus de la data de 26 septembrie 2015, ordonanța de prelungire a fost emisă la data de 22 octombrie 2015, iar judecătorul de drepturi și libertăți s-a pronunțat asupra plângerii prin Încheierea din 2 noiembrie 2015.

21. Prin urmare, din examinarea acestor prevederi se desprinde concluzia că **procedura instituită de legiuitor prin dispozițiile art.215¹ alin.(2) din Codul de procedură penală de prelungire de către procuror a măsurii preventive a controlului judiciar nu încalcă prevederile constituționale ale art.21 alin.(3) și art.24 privitoare la dreptul la un proces echitabil și la dreptul la apărare, întrucât nu înlătură posibilitatea inculpatului de a beneficia de drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces public, judecat de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege.** În acest sens, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 16 decembrie 2008, pronunțată în Cauza *Rupa împotriva României* nr.1) s-a statuat că:

— modalitățile de aplicare a art.6 paragraful 1 și paragraful 3 lit.c) din Convenție, **în timpul urmăririi penale**, depind de particularitățile procedurii și de circumstanțele cauzei. Pentru a se asigura că rezultatul urmărit de art.6 din Convenție — dreptul la un proces echitabil, din perspectiva dreptului la apărare — a fost atins, sarcina stabilită în competența Curții prin Convenție constă în a cerceta dacă **procedura privită în ansamblul său** a îmbrăcat un caracter echitabil (paragraful 222). Sub acest aspect, și în Hotărârea din 3 decembrie 2013, pronunțată în Cauza *Vararu contra României*, Curtea a statuat că, pentru a se stabili dacă procesul a fost echitabil se impune a fi luată în considerare **procedura în ansamblul său** (paragraful 31);

— recunoscându-i oricărui acuzat dreptul să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător, art.6 paragraful 3 lit.c) din Convenție nu precizează condițiile de exercitare a acestui drept. Astfel, el le lasă statelor contractante dreptul să aleagă mijloacele potrivite pentru a permite sistemului lor judiciar să îl garanteze; sarcina Curții constă doar în a cerceta dacă metoda pe care statele au ales-o respectă cerințele unui proces echitabil (paragraful 225);

— dreptul la un proces echitabil, din perspectiva dreptului la apărare, **nu impune ca fiecare moment procesual din faza de urmărire penală să se desfășoare în condiții de contradictorialitate absolută**, deoarece în etapa premergătoare procesului trebuie văzut, în fiecare caz în parte, **dacă, în lumina procedurii în ansamblul său**, o eventuală nerespectare inițială a cerințelor art.6 paragraful 3 din Convenție riscă să compromită, în mod grav, caracterul echitabil al procesului (a se vedea și Hotărârea din 6 ianuarie 2010, pronunțată în Cauza *Vera Fernández-Huidobro împotriva Spaniei*, paragrafele 108—114). Totodată, prin Hotărârea din 10 aprilie 2012, pronunțată în Cauza *Popa și Tănăsescu împotriva României*, paragraful 44, s-a statuat că modul de aplicare a art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale *depinde de trăsăturile speciale ale*

procedurilor implicate și **trebuie să se țină seama de totalitatea lor în ordinea juridică internă** și de rolul instanței în cadrul acesteia.

22. Or, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, legiuitorul român a reglementat procedura prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar, fără a-i încălca inculpatului dreptul la apărare ori dreptul la un proces echitabil, **procedura luării și prelungirii acestei măsuri preventive fiind gândită de legiuitor ca o procedură care, în ansamblul ei, să nu încalce inculpatului drepturile menționate mai sus**, nefiind necesar ca în fiecare etapă din cadrul acestei proceduri inculpatul să fie audiat de fiecare dată, cu atât mai mult cu cât acesta, pe de o parte a luat cunoștință încă de la momentul luării măsurii preventive despre motivele dispunerii ei, iar pe de altă parte, imediat după prelungirea măsurii are posibilitatea de a se plânge judecătorului de drepturi și libertăți împotriva ordonanței procurorului.

23. De aceea, soluția adoptată în opinia majoritară în sensul ca, și la momentul prelungirii controlului judiciar, procurorul să urmeze aceeași procedură pe care a efectuat-o la momentul dispunerii acestei măsuri preventive nu face decât să îngreuneze și să nu eficientizeze derularea procedurilor penale.

24. Ca atare, **analizând în ansamblu procedura consacrată de legiuitorul român măsurii controlului judiciar** — așa cum s-a statuat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului —, constatăm că **doar în absența reglementărilor care permit inculpatului să-și exercite dreptul la apărare prin formularea plângerii** împotriva ordonanței procurorului de prelungire a controlului judiciar **s-ar fi putut pune în discuție** existența unei proceduri neconforme cu dreptul la apărare ori cu dreptul la un proces echitabil.

25. De altfel, **necesitatea analizării conformității unei etape procedurale cu dreptul la un proces echitabil în funcție de ansamblul procedurilor penale a fost evidențiată de însăși instanța de contencios constituțional**, care, prin **Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014**¹, a statuat că, în ce privește faza prealabilă a procesului (ancheta, instrumentarea cazului), **procedurile penale trebuie privite ca pe un întreg** și că anumite condiții impuse de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum dreptul la apărare, pot fi relevante într-un anumit stadiu al procedurii, în măsura în care echitatea procesului poate fi grav încălcată prin nerespectarea inițială a acestor condiții impuse (Hotărârea din 24 noiembrie 1993 pronunțată în Cauza *Imbrioscia împotriva Elveției*, paragraful 36). Astfel, modul în care se aplică aceste garanții în cursul anchetei preliminare depinde de caracteristicile procedurii și de circumstanțele cauzei (Hotărârea din 8 februarie 1996 pronunțată în Cauza *John Murray împotriva Regatului Unit*, paragraful 62). De aceea, Curtea Constituțională a statuat că în ce privește conceptul de contradictorialitate, acesta vizează „dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale, precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele celeilalte părți. Contradictorialitatea se traduce în aducerea la cunoștința celeilalte părți a argumentelor de fapt și de drept, pe de-o parte, și posibilitatea celeilalte părți de a răspunde acestora, pe de altă parte. Astfel, contradictorialitatea este, în primul rând, posibilitatea reală de a dezbate în fața judecătorului tot ceea ce este avansat în drept sau în fapt de către adversar și tot ceea ce este prezentat de acesta, probe sau alte documente”.

26. Or, ținând seama de aceste exigențe, constatăm că nu poate fi susținută ideea înfrângerii dreptului la un proces echitabil în cadrul procedurii ce vizează luarea și ulterior prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar, întrucât, **analizând în ansamblu procedura reglementată** — așa cum s-a statuat în jurisprudența Curții de la Strasbourg — **nu este relevant faptul că procedura** prelungirii de către procuror a măsurii controlului judiciar **nu este identică cu cea stabilită de lege la momentul luării măsurii**, ci faptul că există o procedură ulterioară potrivit căreia inculpatului i se comunică în aceeași zi ordonanța procurorului, că inculpatul beneficiază nu numai de dreptul de a formula plângere în contra acesteia, ci și de dreptul de a fi citat și ascultat în fața unui judecător în condiții de contradictorialitate și oralitate, prilej cu care poate prezenta și argumenta punctul său de vedere ce vizează combaterea măsurii preventive.

Judecători,

dr. Livia Doina Stanciu
dr. Simona-Maya Teodoroiu
dr. Marian Enache

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 5 decembrie 2014, paragrafele 32, 35 și 54.